Ріккі до кубла примчав

І гадюці закричав

(Він хоробрий, хоч малий):

— Наг, виходь на смертний бій! —

Скік — удар... І так весь час.

(Стережися, Наг!)

Нині хтось загине з нас!

(Як бажав ти, Наг!)

Вліво — круть, вправо — верть...

(Що, злякався, Наг?)

Ха, шугнула мимо смерть!

(Ось кінець твій, Наг!)

Це розповідь про велику битву, яку Ріккі-Тіккі-Таві вів сам один у ванній кімнаті просторого бунгало у воєнному поселенні Сеговлі. Дарзі — пташка-кравець — допомагав йому, Чучундра — мускусна пацючиха, та, що ніколи не вибігає на середину кімнати, а завжди крадеться попід стіною,— давала йому поради; але по-справжньому воював один тільки Ріккі-Тіккі-Таві. Ріккі-Тіккі-Таві — це мангуста, маленьке звірятко. Шерстка і

хвіст у нього такі, як у маленької кицьки, а голова — як у лисички. Та й звички в нього лисячі.

Очі й кінчик носа були в Ріккі-Тіккі-Таві рожеві; будь-якою лапкою, передньою чи задньою, він міг почухатись скрізь, де йому свербіло, і міг так розпушити хвостик, що він ставав схожим на довгу круглу щітку, якою миють пляшки; а коли мчав у високій траві, то кричав войовниче: ріккі-тіккі-тіккі-чк!

Якось серед літа злива вимила його з нори, де він жив із своїм батьком та матір'ю, і вода, з клекотом підхопивши його і перекидаючи в хвилях, понесла бідолаху вздовж придорожнього рівчака. Там Ріккі-Тіккі вгледів невеличкий жмуток сухої трави і, вчепившися в нього, плив, аж поки втратив тяму. Коли ж Ріккі-Тіккі опритомнів, то побачив, що лежить він, брудний і промоклий, у якомусь саду на доріжці, а над ним схилився хлопчик і каже:

— А ось мертвий мангуста! Поховаємо його!

— Ні ,— відмовила хлопчикові мати.— Краще заберімо його додому та обсушімо. Може, він ще живий.

— Вони принесли Ріккі-Тіккі в бунгало, і там Високий Чоловік взяв його великим та вказівним пальцями і сказав, що звірятко не вмерло, а тільки захлинулося водою. Вони загорнули його у вату й поклали біля, вогню. Ріккі-Тіккі розплющив очі й чхнув.

— Не лякайте його,— сказав Високий Чоловік (він був англієць і недавно оселився в цьому бунгало).— Не лякайте його, і ми побачимо, що він робитиме далі.

Та налякати мангусту неможливо, бо це звірятко, від носика до кінчика хвоста, гризе безнастанна цікавість. Девіз кожного

мангусти — "біжи і дізнайся", а Ріккі-Тіккі був справжнім мангустою. Він глянув на вату, зміркував, що вона не годиться на їжу, оббіг кругом столу, сів на задні лапки, почистив шерстку, почухався і скочив хлопчикові на плече.

— Не бійся, Тедді,— сказав Високий Чоловік, хлопчиків батько,— то він хоче з тобою подружити.

— Ой, він лоскоче мені шию! — заверещав Тедді.

Ріккі-Тіккі заглянув хлопчикові за комір, понюхав вухо, потім зіскочив додолу і старанно потер собі носик.

— Просто дивно,— сказала хлопчикова мати.— І оце — дике створіння! Я гадаю, він тому такий ручний, що ми були добрі до нього.

— Мангусти всі такі,— відповів батько.— Якщо Тедді не смикатиме його за хвіст і не надумає садовити в клітку, то він оселиться в нас і не відходитиме від дому... Треба його погодувати.

Мангусті дали маленький шматочок сирого м'яса. Воно дуже сподобалось Ріккі-Тіккі; швидко упоравшися з м'ясом, він побіг на веранду, сів там на сонечку й став розпушувати шерстку, щоб просушити її. Після цього Ріккі-Тіккі відчув себе краще.

— У цьому домі є багато такого, що я повинен розвідати і пізнати,— сказав він собі.— Мабуть, навіть мої батьки за все своє життя не бачили того, що тут є. Звичайно, я залишуся і все розвідаю. Цілісінький день він тільки те й робив, що нишпорив по всіх кімнатах і кутках. Ледве не потонув у ванні з водою, вмочив носик у чорнильницю на письмовому столі, а через мить

обпік його, доторкнувшись до кінчика сигари, коли видерся на коліна до Високого Чоловіка, щоб подивитись, як то люди пишуть. Коли смеркло, він побіг у кімнату до Тедді, бо йому кортіло знати, як засвічують гасові лампи, а коли Тедді ліг спати, Ріккі-Тіккі шаснув до нього в постіль; проте він виявився дуже неспокійним сусідою, бо всю ніч зіскакував, прислухався до кожного шереху й біг дізнатися, в чому там справа. Батьки зайшли перед сном до свого хлопчика й побачили, що Ріккі-Тіккі чатує в нього на подушці.

— Це мені не подобається,— сказала мати.— Адже він може вкусити дитину!

— Не бійся,— відповів батько.— Це маленьке звірятко захистить Тедді краще, ніж будь-який пес. Коли б, приміром, заповзла у кімнату гадюка...

Але мати навіть слухати не схотіла про такі жахливі речі.

Рано-вранці Ріккі-Тіккі в'їхав на веранду, сидячи у Тедді на плечі. Йому дали банан і шматочок вареного яйця. Він по черзі посидів на колінах у кожного, бо не існує такого мангусти, який, маючи добре виховання, не сподівався б колись стати ручним. Усі мангусти з колиски мріють про те, що житимуть у людській оселі й вільно бігатимуть з кімнати до кімнати; і мати Ріккі-Тіккі (вона жила в генеральському домі в Сеговлі) старанно навчала свого синочка, як йому слід поводитись, коли трапиться жити серед людей. Поснідавши, Ріккі-Тіккі побіг у сад подивитись, чи є там щось цікаве. Це був просторий, майже дикий сад; в ньому росли трояндові кущі, великі, немов альтанки, лимонові та апельсинові дерева, густий бамбук, буяла височенна трава.

Ріккі-Тіккі навіть облизнувся.

— Яка чудова місцинка для полювання! — сказав він.

І тільки-но він подумав про полювання — хвіст у нього розпушився і став геть-чисто як довга кругла щітка, що нею миють пляшки. Він швидко обнишпорив увесь сад, нюхнув тут, нюхнув там, і, нарешті, в кущі терну почув чиїсь дуже сумні голоси.

Там сидів Дарзі — пташка-кравець — та його дружина. У них було чудове гніздечко: вони його зшили з двох великих листків тонкими травинками й набили пухом та ватою. Гніздечко погойдувалось на гілці, а вони сиділи на його краєчку й голосно плакали.

— Що трапилось? — спитав Ріккі-Тіккі.

— Ми дуже нещасні,— відповів Дарзі.— Одне з наших пташенят випало вчора з гнізда, і Наг проковтнув його.

— Гм,— сказав Ріккі-Тіккі,— це дуже прикро... Але я тут зовсім недавно... Хто такий Наг?

Дарзі та його дружина гулькнули в гніздечко й нічого не відповіли, бо в густій траві під кущем щось глухо засичало—так страхітливо, що Ріккі-Тіккі вмить відскочив назад на цілих два фути. Потім з трави дюйм за дюймом стала підніматися голова Нага — величезної чорної кобри, і мав цей Наг п'ять футів завдовжки від жала до кінчика хвоста. Коли Наг підняв третину свого тіла, він став погойдуватись туди й сюди, наче кульбаба під вітром, дивлячись на Ріккі-Тіккі злими очима, вираз яких ніколи не мінявся, хоч би про що він думав.

— Ти питаєш, хто такий Наг? — сказав він.— Я — Наг! Великий Брама наклав на весь наш рід свій знак, коли ще

перша кобра роздула свою шию, щоб охороняти його сон. Дивись на мене і тремти!

Наг ще більше роздув свою шию, і Ріккі-Тіккі побачив на ній очкову мітку, яка дуже нагадувала окуляри.

На хвилину Ріккі злякався. Та довше хвилини мангусти взагалі нікого не бояться, і хоч Ріккі-Тіккі досі ніколи не бачив живої кобри, бо мати годувала його тільки мертвими, він добре знав: мангусти саме для того й живуть на світі, щоб воювати з гадюками, перемагати їх і їсти. Наг також знав про це, і в глибині його холодного серця ворушився страх.

— Ну то й що! — сказав Ріккі-Тіккі, і хвіст у нього знову розпушився.— Є в тебе знаки чи ні, однаково ти не маєш права ковтати пташенят, які випали з гнізда!

А Наг тим часом пильно придивлявся, чи не ворушиться трава за спиною у Ріккі-Тіккі. Він знав, що коли вже в саду оселилися мангусти, то рано чи пізно вони задушать його і всю його родину. Але зараз йому треба було приспати пильність свого ворога. Він трохи опустив голову і відхилив її вбік.

— Ану поговорімо,— сказав Наг.— Ти, наприклад, їси яйця. Чому ж мені не можна поласувати пташками?

— Оглянься! Оглянься назад! — раптом цвірінькнув Дарзі.

Але Ріккі-Тіккі добре розумів, що оглядатися вже ніколи. Він підстрибнув якнайвище і побачив, що внизу під ним з сичанням промайнула голова Нагайни, злющої дружини Нага. Вона підкралася ззаду, поки Наг заговорював Ріккі-Тіккі, і жалом хотіла його вбити. Тому й засичала так люто, що мангуста підстрибнув і не дав себе вкусити. Ріккі-Тіккі упав прямо на

спину Нагайни, і коли б він був дорослим мангустою, то зрозумів би, що саме зараз можна прокусити кобрі шию: один-єдиний укус — тут їй і смерть! Однак він боявся, що вона блискавично поверне голову і вкусить його перша.

Правда, він вкусив Нагайну, але не так сильно, як треба, й відразу скочив убік од ударів її хвоста. Поранена Нагайна розлютилася до краю.

— Паскудний Дарзі! — просичав Наг і витягся вгору, намагаючись дістати до гніздечка на кущі терну. Але Дарзі навмисне будує собі хатку так високо, щоб змії не дотяглись до неї, і гніздо лише гойднулося на гілці.

Ріккі-Тіккі відчував, що очі в нього чимдалі червонішають, а коли очі в мангусти червонішають, то це значить, що він сердиться. Він присів на хвіст і на задні лапки — от наче маленький кенгуру! — і, подивившись в усі боки, розлючено зацокотав. Та змагатися було ні з ким: Наг і Нагайна шурхнули в траву і зникли. Коли кобра схибить, вона не говорить жодного слова й нічим не виказує, що збирається робити далі.

Ріккі-Тіккі не став розшукувати кобр, бо не був певен, що зможе перемогти обох своїх ворогів зразу. Тому він потрюхикав до бунгало й сів на посипаній гравієм доріжці трохи подумати. А подумати було про що.

В будь-якій давній книжці з природознавства ви можете прочитати, ніби мангуста, вкушений коброю, ту ж мить припиняє боротьбу і біжить шукати якоїсь трави, що начебто зцілює його. Але тут нема і зерна правди. Мангуста перемагає кобру тільки завдяки швидкості свого погляду і спритності своїх ніг. У кобри — блискавичний удар, у мангусти — стрибок. А що око ніякої іншої звірини не спроможне встежити за порухом

кобриної голови, коли змія нападає, то стрибок мангусти — справжнє диво, дивніше за будь-яку чудодійну траву.

Ріккі-Тіккі знав, що він іще молодий і недосвідчений мангуста. Тим приємніше йому було, що він зловчився ухилитися від удару в спину. Ріккі-Тіккі відчув велику повагу до себе, і коли до нього підбіг Тедді, він уже ладен був дозволити хлопчикові себе погладити.

Та саме в ту мить, коли Тедді нахилився до нього, щось заворушилося в пилюці, і тонесенький голосочок сказав:

— Стережися! Я — смерть!

Це був Карайт — землисто-сіра гадючка, яка має звичку лежати в придорожній пилюці. Укус Карайта такий само небезпечний, як і укус кобри. Але землисто-сіра гадючка малесенька й зовсім непомітна, отож вона ще небезпечніша за кобру.

Очі у Ріккі-Тіккі знову спалахнули червоними вогниками, і він, пританцьовуючи й погойдуючись, рушив до Карайта тією особливою ходою, яку успадкував од своїх пращурів. Хода ця дуже кумедна, але завдяки їй мангуста весь час перебуває у такій досконалій рівновазі, що може в будь-яку мить блискавкою кинутись на ворога. А коли маєш справу з гадюками, це — величезна перевага. Поєдинок з Карайтом для Ріккі ще небезпечніший, ніж бій з Нагом чи Нагайною, бо Карайт такий маленький і може повертатися так швидко, що, коли Ріккі не схопить його зубами трохи нижче голови, Карайт неодмінно вкусить його в око або в губу. Та Ріккі цього не знав: його очі запалали червоним вогнем, і він ішов, погойдуючись то назад, то вперед, вибираючи, куди б краще вп'ястися зубами. Карайт кинувся перший. Ріккі миттю відскочив убік, а потім

стрибнув на ворога. Проте землисто-сіра голівка мелькнула біля самісінького плеча мангусти, і, щоб уникнути укусу, йому довелось перескочити через гадючку. Вона ледве не вкусила його за лапку і знову зайняла бойову позицію,

Тедді обернувся до бунгало й гукнув:

— О, дивіться! Наш мангуста вбиває гадюку!

Ріккі-Тіккі почув, як злякано скрикнула мати Тедді. Батько вибіг у сад з палицею, але саме в цей час гадючка зробила невдалий випад, Ріккі-Тіккі скочив їй на спину, притис їй голівку передніми лапками, вкусив за шию якомога ближче до голівки і враз одскочив. Карайт перестав ворушитися, і Ріккі-Тіккі намірявся з'їсти його, починаючи з хвоста (такий обідній звичай у мангуст), коли це згадав, що мангусти, наївшися, стають незграбними і що, як він хоче зберегти свою силу та спритність, то мусить залишатися голодним. Ріккі-Тіккі відійшов під рициновий кущ, а батько Тедді тим часом лупцював мертвого Карайта. "Навіщо він це робить? — подумав Ріккі.—Адже я прикінчив його". Тут до Ріккі-Тіккі підбігла мати Тедді, підняла його просто з пилюки й притисла до грудей, з сльозами на очах примовляючи, що він урятував її хлопчика від смерті; батько Тедді сказав, що мангуста — це їхнє щастя; сам Тедді дивився на всіх широко розплющеними переляканими очима. Ця метушня сподобалась Ріккі, але чому саме вона знялася, він, звичайно, не розумів. Мати Тедді могла б так само пестити свого хлопчика за те, що він гр.ався в пилюці.

Та все ж таки Ріккі-Тіккі було весело і любо.

Коли посідали обідати, Ріккі-Тіккі, розгулюючи по столу серед тарілок і склянок, мав змогу тричі об'їстися різними ласощами, але він пам'ятав про Нага й Нагайну, і хоч йому було

дуже приємно, що мати Тедді раз у раз гладить і пестить його, а Тедді садовить на плече, проте очі в нього час від часу спалахували червоним вогнем, і він кидав свій довгий бойовий клич: рікк-тікк-тіккі-тіккі-чк!

Тедді взяв його в ліжко й хотів, щоб Ріккі-Тіккі спав у нього під самим підборіддям. Ріккі був добре вихованим мангустою і не видирався силою, та тільки-но Тедді заснув, він зліз додолу і рушив у нічну подорож по всіх кімнатах бунгало.

Під стіною Ріккі-Тіккі наштовхнувся на мускусну пацючиху Чучундру.

Чучундра — тваринка з дуже полохливим серцем. Вона пхиче й скиглить усю ніч, набираючись духу, щоб вискочити на середину кімнати. Та їй завжди бракує сміливості.

— Не вбивай мене! — закричала Чучундра і мало не заплакала.— Не вбивай мене, Ріккі-Тіккі!

Невже ти гадаєш, що переможець змій стане вбивати якусь там мускусну пацючиху?! — зневажливо сказав Ріккі.

Той, хто вбиває змій, від змії і загине! — ще сумнішим голосом мовила Чучундра.— І чи можу я бути певна, що якоїсь темної ночі Наг помилково не вб'є мене? Він подумає, що я — це ти...

— Ну, цього тобі нічого боятися,—сказав Ріккі-Тіккі.— До того ж Наг у саду, а ти, я знаю, ніколи туди не ходиш.

— Моя двоюрідна сестра, пацючиха Чуа, казала мені...— почала Чучундра й замовкла.

— Що ж вона казала?

— Тс-с-с... Наг всюдисущий, він — скрізь. Ти б краще сам поговорив з Чуа в саду.

— Але я не бачив її, отже, ти мусиш мені все розказати. Говори ж, Чучундро! Та швидше, а то я тебе вкушу!

Чучундра присіла навпочіпки і гірко заплакала. Вона плакала так довго, що з вусів у неї закапали сльози.

— Я така нещасна,— схлипувала вона.— Мені завжди бракувало сміливості вибігти на середину кімнати. Тс-с-с! Краще вже мені нічого не говорити. Хіба ж ти сам не чуєш, Ріккі-Тіккі?

Ріккі-Тіккі прислухався. В домі було тихо-тихо, але йому здалося, що його вухо спіймало ледве чутне "шрр-шрр", наче по віконному склу лізла оса. То шурхотіла зміїна луска по цегляній підлозі. "Або Наг, або Нагайна! — подумав Ріккі.— Хтось із них повзе по риштаку в ванну кімнату..."

— Чучундро, мені таки треба було б поговорити з твоєю Чуа. Він прокрався до умивальні Тедді, але там нікого не було. Тоді він перейшов до ванної матері Тедді. Там, у гладенькій стіні, біля самої підлоги, була вийнята цеглина, щоб стікала вода, і РіккіТіккі почув, як за стіною перешіптуються Наг і Нагайна.

— Коли в бунгало не буде людей,— говорила Нагайна до свого чоловіка,— він теж піде звідси. І тоді ми знову станемо володарями саду. Повзи тихенько, не хвилюйся і пам'ятай, що насамперед ти повинен укусити Високого Чоловіка, який убив Карайта. А тоді повертайся до мене, і ми разом прикінчимо Ріккі-Тіккі.

— А чи буде нам користь з того, що ми повбиваємо людей? — спитав Наг.

— Ще й яка користь! Коли в бунгало не було людей, хіба в саду з'являлися мангусти? Знай, що поки тут ніхто не житиме, ми з тобою — царі всього саду: ти — цар, я — цариця. І. не забувай, що коли на динній грядці вилупляться з яєць наші діти (а це може статися вже завтра), їм потрібен буде спокій і простір.

— Це мені й на думку не спадало,— сказав Наг.— Та гаразд, я вже йду.

Але, здається, немає чого викликати на бій Ріккі-Тіккі. Я вкушу Високого Чоловіка та його жінку, а також, якщо пощастить, їхнього сина й тихенько собі втечу. Тоді бунгало спустіє, і Ріккі-Тіккі сам ушиється звідси.

Ріккі-Тіккі весь тремтів од гніву та люті.

Аж тут у отвір водостоку просунулась голова Нага, а за нею — п'ять футів його холодного тіла. Хоч який сердитий був Ріккі-Тіккі, але, побачивши цю величезну кобру, він жахнувся.

Наг підвів голову і став вдивлятися в темряву. Ріккі бачив, як виблискують у нього очі.

"Якщо я кинусь на нього зараз,— міркував Ріккі-Тіккі,— це в ту ж мить почує Нагайна. Але й битися з ним на голій підлозі також не душе вигідно — Наг може побороти мене. Що ж робити?"

Наг погойдувався туди й сюди, а потім Ріккі-Тіккі почув, як він п'є із глека, яким у ванну звичайно наливали воду.

— Чудово! — сказав Наг, напившись.— Отже, коли Високий Чоловік вибіг убивати Карайта, у нього в руках була палиця. Може, ця палиця при ньому і зараз. Але вранці, коли він прийде сюди вмиватися, то буде, безперечно, без палиці. Я почекаю його тут... Нагайно, ти чуєш мене?.. Я почекаю його тут у холодку до ранку. Нагайна не відповіла, і Ріккі-Тіккі зрозумів, що вона пішла геть. Наг тим часом обвився кільцями навколо глека, а Ріккі-Тіккі пильно дивився на нього й думав-міркував, куди його вкусити.

"Коли я в першу ж мить не зламаю Нагові хребет,— думав Ріккі-Тіккі,— у нього ще стане сили битися, а коли він буде битися — кінець Ріккі..."

Він зміряв оком товщину Нагової шиї — ні, з такою шиєю йому нізащо не впоратись! А вкусити десь ближче до хвоста — значить тільки розлютити ворога.

"Залишається голова,— вирішив Ріккі.— І коли вже вчепитися в неї, то не випускати нізащо в світі".

Ріккі-Тіккі стрибнув і вчепився Нагові в голову. Голова кобри лежала на підлозі трохи збоку від глека; тільки-но зуби Ріккі-Тіккі зціпилися, він уперся спиною в бік цієї глиняної посудини, щоб удержати Нагову голову. Так він виграв секунду, і вже цією секундою скористався як тільки міг. А потім його підхопило і вдарило об землю, і заметляло — і вгору, і вниз, і великими колами, але очі в нього палали червоним вогнем, і він не розціпив зубів, коли Наг тягав його по підлозі, розкидаючи в усі боки кухлики, мильниці, щітки, і бив ним об краї залізної ванни. Ріккі зціплював зуби чимраз міцніше, бо, хоч і думав, що це настала його смерть — вирішив зустріти її з гідністю.

Цього вимагала його родинна честь. У голові в нього все пішло обертом, його занудило: йому здавалося, наче все його тіло пошматували на дрібні часточки. Раптом у нього за спиною наче ударив грім, гарячий вихор налетів на нього, і червоний вогонь обсмалив йому шерстку. То Високий Чоловік, прокинувшись від гамору, прибіг у ванну з мисливською рушницею, вистрелив зразу з обох стволів і влучив Нагові в шию.

Ріккі-Тіккі лежав, міцно зціпивши зуби й заплющивши очі — він уважав себе мертвим.

Але Нагова голова більше не ворушилася. Високий Чоловік підняв Ріккі з підлоги і сказав:

— Це знову той самий мангуста, Алісо. На цей раз він урятував од смерті нас.

Прийшла мати Тедді з дуже блідим обличчям і побачила, що лишилось від Нага, а Ріккі-Тіккі поплентався у кімнату до Тедді і до ранку тільки те й робив, що стріпувався та тихенько обмацував себе, ніби хотів упевнитись, чи й справді його тіло пошматоване на дрібні часточки, чи то йому тільки здалося.

Коли настав ранок, тіло у Ріккі-Тіккі наче затерпло, але він все одно був дуже задоволений своєю спритністю та відвагою.

"Тепер мені треба звести рахунки з Нагайною, а це важче, ніж порішити п'ять Нагів... А тут ще оті яйця, про які вона говорила. Я навіть не знаю, коли з них вилупляться кобренята... Піду-но поговорю про це з Дарзі".

Не чекаючи на сніданок, Ріккі-Тіккі побіг до куща терну, на якому сидів Дарзі і голосно співав урочисту пісню перемоги. В

саду всі вже знали про загибель Нага, бо замітальник викинув його тіло на смітник.

— Ти, дурний віхоть пір'я! — сердито сказав Ріккі-Тіккі.— Хіба ж зараз до співів?

— Наг помер, помер, помер!—співав Дарзі.— Наш хоробрий Ріккі-Тіккі схопив його зубами за голову й не випустив. А Високий Чоловік приніс таку палицю, яка робить бам, і розбив Нага на дві половини! Ніколи віднині він уже не ковтатиме моїх діточок!

— Що правда, то правда,— сказав Ріккі-Тіккі.— Але де зараз Нагайна?

І він пильно оглядівся довкола.

А Дарзі співав-заливався:

Туди, де риштак, приповзла Нагайна, покликала Нага, щоб вийшов негайно, та не вийшов її чоловік — його замітальник жбурнув на смітник. Тож співайте всі про великого, вогненноокого героя Ріккі-Тіккі!..

Шийка у Дарзі роздувалась, і, доспівавши, він завів свою пісню знову.

— Якби я дістав до твого гнізда, то викинув би звідти всіх пташенят! — вигукнув Ріккі-Тіккі.— У твоєму гнізді тобі, либонь, не загрожує небезпека, а в мене тут, унизу, йде війна. Замовкни бодай на хвилинку, Дарзі!

— Заради великого, безстрашного Ріккі-Тіккі я замовкну,— сказав Дарзі.— Що хочеш знати, о Переможцю Страшного Нага?

— Вже втретє тебе питаю: де Нагайна?

— Отам, де смітник, біля стайні, оплакує Нага вона... Великий білозубий Ріккі...

— Облиш мої білі зуби! Краще скажи, чи ти, бува, не чув, де вона сховала свої яйця?

— На грядці, де дині ростуть, скраєчку, під самим парканом, там сонечко гріє цілісінький день... Багато вже тижнів минуло, як там вона їх сховала...

— І ти досі не сказав мені про це? Отже, біля паркана?

— Ріккі-Тіккі, ти ж не підеш ковтати ті яйця?

— Ковтати ні, але... Дарзі, якщо в тебе лишилось хоч трошечки розуму, лети зараз до стайні і прикинься, ніби в тебе перебите крильце, і нехай Нагайна женеться за тобою аж до оцього куща, розумієш? Мені треба пробратись до динної грядки, а якщо я побіжу туди зараз, вона мене помітить.

У Дарзі був пташиний розум. В його малесенькій голівці не вміщалось більше однієї думки зараз, і оскільки він знав, що діти Нагайни, як і його пташенята, вилуплюються з яєць, йому здалося, що нищити їх не зовсім шляхетно. Але дружина Дарзі була розумніша. Вона знала, що яйця кобри віщують появу молодих кобр, і тому не вагаючись випурхнула з гніздечка, а Дарзі залишила вдома: нехай він гріє пташат і доспівує свою пісню про смерть Нага.

Прилетівши на смітник, дружина Дарзі закружляла перед носом Нагайни і зацвірінькала:

В мене перебите крильце! Хлопчик, що живе в цьому бунгало, жбурнув каменем і перебив мені крильце!

І вона розпачливо залопотіла крильцями.

Нагайна підвела голову і засичала:

— Це ти застерегла Ріккі-Тіккі, коли я хотіла вбити його? Погане ж ти обрала місце, щоб шкутильгати!

І вона поповзла услід за дружиною Дарзі.

— Хлопчик перебив мені крильце! — без угаву цвірінькала дружина Дарзі.

— Ну що ж! Хай буде тобі втіхою хоч те, що після твоєї смерті я розквитаюся з цим хлопчиськом. Зараз ранок, і мій чоловік лежить на смітнику, але ще до заходу сонця хлопчисько також лежатиме дуже тихо. Куди ж ти тікаєш? Все одно я спіймаю тебе. Дурненька, подивись на мене! Але дружина Дарзі чудово знала, що саме цього їй і не можна робити, бо, подививши кобрі в очі, пташки так лякаються, що втрачають здатність ворухнутись.

Дружина Дарзі кинулась геть, жалібно попискуючи і безпорадно тріпочучи крильцями; вона не відривалась од землі, і Нагайна поповзла за нею швидше.

Ріккі-Тіккі почув, що вони віддаляються од стайні садовою доріжкою, і миттю кинувся до динної грядки. Скраю, біля паркана, у прілій соломі він знайшов двадцять п'ять яєць,—

кожне завбільшки з яйце батамки[1],— тільки замість шкаралупи вони були покриті білою напівпрозорою шкірястою плівкою.

— Ще один день, і було б пізно! — сказав Ріккі-Тіккі.

Крізь плівку він побачив, що в яйцях, згорнувшись, лежать манюсінькі кобри, а йому було. відомо, що з тієї самої хвилини, як кобренята вилупляться з яйця, кожне з них моше вбити людину чи мангусту. Він заходився швидко-швидко надкушувати яйця зверху, не забуваючи водночас придушувати й кобренят; час від часу він зупинявся і розкопував грядку то тут, то там, щоб упевнитись, чи не пропустив якогось яйця.

Нарешті лишилося останніх троє яєць. Ріккі-Тіккі вже хихотів од радості,— аж раптом дружина Дарзі зацвірінькала в нього над головою:

— Ріккі-Тіккі, я заманила Нагайну до бунгало, а вона поповзла на веранду і... Ой, хутчіше, хутчіше, Ріккі! Вона замишляє вбивство!

Ріккі-Тіккі надкусив іще двоє яєць, а третє взяв у зуби і, скотившися з грядки, помчав до веранди. Там за сніданком сиділи Тедді, його батько й мати, але Ріккі-Тіккі відразу помітив, що вони нічого не їли. Вони сиділи непорушно, мов скам'янілі, й обличчя в них були білі, як стіна. А на циновці біля стільця Тедді звивалася кільцями Нагайна. Вона підповзла вже так близько, що кожної хвилини могла вкусити хлопчика за ногу. Погойдуючись, кобра вже співала пісню перемоги.

— Сину Високого Чоловіка, який убив Нага,— сичала вона,— сиди тихо, не ворушись! Я ще не готова. Почекай трохи. І ви

сидіть тихо! Якщо ворухнетесь, я вкушу, а якщо не ворухнетесь, я все одно вкушу. Це вам за те, що ви вбили мого Нага!

Тедді вп'явся очима в батька, а батько тільки й міг що прошепотіти:

— Сиди і не ворушись, Тедді. Тільки не ворушись. Тедді, сиди тихо!

Аж тут на веранду вскочив Ріккі-Тіккі і закричав:

— Обернись до мене, Нагайно, обернись і ставай до герцю!

— На все свій час,— відповіла кобра, не відриваючи очей від Тедді — З тобою я теж поквитаюся скоро. А зараз подивись на своїх друзів, Ріккі-Тіккі. Бач, як вони принишкли! А які вони бліді! Вони полякались, вони не наважуються ворухнутись, і якщо ти наблизишся бодай на крок, я вкушу.

— Поглянь на свої яйця,— сказав Ріккі-Тіккі,— там, під парканом, на динній грядці. Повзи туди й подивися, що з ними, Нагайно!

Величезна кобра трохи повернула голову й побачила на веранді своє яйце.

— О лихо! Віддай його мені! — закричала Нагайна.

Ріккі-Тіккі поставив передні лапки обабіч яйця, і очі в нього запалали червоним вогнем.

— А який викуп за яйце кобри? За молоду кобру? За кобру-царівну? За останню, за найостаннішу з усього вашого виводка? Решту вже поїдає на грядці мурашва.

Нагайна обернулася до Ріккі-Тіккі. Вона забула про все на світі, і Ріккі-Тіккі бачив, як батько Тедді схопив сина за плече своєю великою рукою, й потяг його через маленький стіл, на якому стояли чашки, в таке місце, де його вже не могла дістати Нагайна.

— Обдурив! Обдурив! Обдурив! Рікк-чк-чк! — закричав Ріккі-Тіккі.— Тедді врятовано, і це я, я, я вночі вчепився твоєму Нагові в голову... там, у ванній!

І Ріккі-Тіккі почав підстрибувати на всіх чотирьох лапках, притискаючись головою до підлоги.

— Наг метляв мною на всі боки, але не міг скинути з себе. Він уже був неживий, коли Високий Чоловік перебив його навпіл. А вбив його я! Ріккі-Тіккі-чк-чк! Виходь же, Нагайно! Виходь на герць! Не довго вже тобі лишатись удовою!

Нагайна побачила, що Тедді вона не дістане, а яйце лежить у Ріккі між лапками.

— Віддай мені яйце, Ріккі-Тіккі... Віддай мені моє останнє яйце, і я піду звідси і більше ніколи не повернусь! — сказала вона благально.

— Так, ти підеш звідси і ніколи вже не повернешся. Нагайно, бо скоро лежатимеш на смітнику поруч із твоїм Нагом. Ну, захищайся, вдово! Високий Чоловік пішов уже по свою рушницю. Ставай до бою, Нагайно!

Ріккі-Тіккі стрибав навколо Нагайни на такій відстані, щоб вона не могла його вкусити, і його маленькі очі горіли, мов дві жаринки. Кобра скрутилась в клубок і кинулась на нього. Але Ріккі-Тіккі підскочив у повітря і відкотився назад. Знову, знову й знову кидалась кобра на мангусту, і щоразу голова її з розмаху стукалась об підлогу, а тіло скручувалось, мов пружина годинника. А Ріккі-Тіккі витанцьовував по колу, намагаючись обійти Нагайну ззаду; та звивалась, щоб увесь час тримати його перед собою, і хвіст її шурхотів по циновці, мов сухе листя під вітром.

Ріккі-Тіккі забув про яйце. Воно лежало на веранді, і Нагайна підкрадалась до нього ближче й ближче. І в ту саму мить, коли Ріккі-Тіккі зупинився, щоб звести дух, вона схопила яйце в рот і, сковзнувши по сходах, стрілою помчала по садовій доріжці. Ріккі-Тіккі — за нею. Коли кобра рятує своє шиття, вона рухається, мов ремінь бича, що звиваючись падає на кінську спину.

Ріккі-Тіккі знав, що він мусить упіймати Нагайну, а то все почнеться заново. Нагайна мчала просто до куща терну, щоб сховатись під ним у густій траві, і Ріккі-Тіккі, стрибаючи за нею, почув, що Дарзі й досі співає свою безглузду переможну пісеньку. Але дружина Дарзі була розумніша за свого чоловіка. Вона випурхнула з гніздечка й залопотіла крильцями над головою в Нагайни. Якби Дарзі прилетів їй на підмогу, вони, можливо, примусили б кобру звернути. А так Нагайна лише трохи опустила голову і далі повзла навпростець. Однак і ця коротка затримка наблизила до неї Ріккі-Тіккі, і, коли кобра шугнула в нору, де вона шила разом з Нагом, білі зубки Ріккі вп'ялися їй у хвіст, і Ріккі потягло під землю слідом за нею, хоч треба сказати, що далеко не кожен мангуста, навіть дуже розумний і старий, наважиться кинутись за коброю в її кубло. В норі було темно, і Ріккі-Тіккі не знав, де вона поширшає настільки, що Нагайна зможе обернутися і вкусити його. Тому

він міцно тримався за її хвіст і, розставляючи свої маленькі ніжки так, щоб вони могли правити за гальма, щосили впирався ними в чорний вологий і теплий земляний укіс.

Незабаром трава біля кубла перестала колихатись, і Дарзі сказав:

— Загинув наш Ріккі-Тіккі! Ми повинні заспівати жалобну пісню. Відважний Ріккі-Тіккі помер. Нагайна вбила його у себе в кублі. Так, Нагайна його вбила.

І Дарзі заспівав сумну-пресумну пісню, яку тієї ж миті склав сам. Та тільки-но дійшов до найзворушливішого місця — трава над норою заколихалася, і звідти, весь у грязюці й поросі, видерся, облизуючи вуса, Ріккі-Тіккі. Дарзі тихенько скрикнув і замовк. А Ріккі-Тіккі обтрусився й чхнув.

— Все скінчено,— сказав він.— Вдова вже ніколи не вийде з кубла. І руді мурашки, які живуть на стеблинках трави, полізли в кубло розвідати, чи правду сказав Ріккі-Тіккі.

А Ріккі-Тіккі згорнувся калачиком на траві й тут же, не сходячи з місця, заснув, і спав, і спав, і спав, аж поки звечоріло, бо дуже натомився за день.

А прокинувшись, він встав і сказав:

— Піду додому. Ти, Дарзі, перекажи ковалеві, а він оповістить усіх у саду, що Нагайна вже мертва.

Коваль — це пташка. Її голосок дуже нагадує удари молоточка об мідний таз. Це тому, що пташка ця — оповісник; вона повідомляє новини всім, хто їх бажає слухати. Трюхикаючи садовою доріжкою до будинку, Ріккі-Тіккі почув її спів — немов

удари в манюсінький гонг. Це означало: "Мовчіть і слухайте!" А потім голосно і твердо:

— Дінг-донг-ток! Наг помер! Донг! Нагайна померла! Дінг-донг-ток!

Одразу ж усі пташки в саду заспівали, й усі жаби закумкали, бо Наг і Нагайна поїдали не тільки пташок, а також і жаб.

Коли Ріккі-Тіккі підійшов до бунгало, мати (ще й досі бліда) й батько Тедді кинулися йому назустріч і мало не заплакали.

Цього вечора Ріккі-Тіккі їв донесхочу, їв усе, що йому давали, а потім виліз до Тедді на плече, і вони пішли до нього в кімнату, і заснули разом у його ліжку. Там і побачила мангусту мати Тедді, коли прийшла навідати сина пізно увечері.

— Це наш рятівник,— сказала вона чоловікові.— Тільки подумати: він урятував і Тедді, і тебе, і мене!

Ріккі-Тіккі відразу прокинувся й навіть підскочив, бо мангусти сплять дуже чутко.

— А, це ви!— сказав він.— Вам уже нема чого боятись! Усі кобри винищені, а якщо й лишилася де жива, то я — тут.

Ріккі-Тіккі мав право пишатися собою. Проте він не дуже загордився і, як належало справжньому мангусті, охороняв цей сад і зубом, і кігтем, і наскоком, і стрибком, так що жодна кобра не насмілювалась поткнутися за паркан.

УРОЧИСТА ПІСНЯ ПЕРЕМОГИ,

яку пташка-кравець Дарзі співав на честь

Ріккі-Тіккі-Таві

Я і кравець, і співак,

Є чим пишатись мені —

Шити хатки я мастак,

В небі співати пісні.

Так і живу я: шию-майструю

І в небі співаю пісні.

Подруго ніжна, радій:

Дітки твої будуть жить!

Ворог підступний і злий

Ондечки в смітті лежить!

Смерть, що ховалась в трояндах прекрасних,

Мертва у смітті лежить!

Хто ж рятівник наш, скажіть?

Ріккі, хоробрий вояк! —

Ймення його назовіть!

Тіккі з вогнем у очах!

Ріккі-Тіккі-Таві, герой наш великий,

Наш вогнеокий вояк!

Гей, соловейку, співай:

Слава безстрашним очам!..—

Ні, постривай, постривай,

Я вже співатиму сам.

Слава безстрашному нашому Ріккі,

Зубам його білим,

І кігтям сміливим,

І вогненножарим очам!..

(На цьому пісня обривається, бо Ріккі-Тіккі-Таві не дав Дарзі її доспівати).

[1] Батамка — курка дрібної породи.